

לא בכל מחיר: הקו האדום שאסור לחצות ?

גם בשביל נורמליזציה עם סעודיה

written by מאיר בן שבת | 14.05.2025

בזמן שנשיא ארה"ב דונלד טראמפ נשא את נאומו בסעודיה ותיאר את השינויים הנדרשים במזרח התיכון, רעדה האדמה בחאן יונס מעוצמת הפצצות הישראליות. התקיפה העוצמתית של חיל האוויר על המתחם התת-קרקעי החשאי של חמאס בבית החולים האירופי בחאן יונס נועדה לפני הכל לחסל את הארכי-מחבל מוחמד סינוואר, אך היא גם ממחישה את רצינות איומיה של ישראל לנהל את המשא ומתן לשחרור החטופים תחת אש ואת נחישותה להמשיך את המלחמה.

תוצאות התקיפה טרם הובררו, אך ביצועה בעיתוי רגיש (ביקור טראמפ, מו"מ בדוחא) נגד יעד רגיש (בית חולים) ולמרות המורכבות המבצעית הנובעת מהחשש לפגיעה בחטופים, היא עדות לביטחונה של ישראל במודיעין שברשותה וביכולותיה המבצעיות.

מקומה של ישראל אמנם נפקד מתוכנית ביקורו הנוכחי של טראמפ במדינות המפרץ, אך הישגיה לאורך המלחמה, עוד לפני בחירתו לנשיאותו הנוכחית, הם שסללו את הדרך לשינוי פני האזור.

קריסת טבעת האש

קריסת טבעת האש שנבנתה על ידי איראן ונפילת משטר אסד סימלו את השינוי במאזן הכוחות במזרח התיכון והרחיבו את התשתית שיצרו הסכמי אברהם לגיבושה של קואליציה אזורית של המדינות הסוניות הפרגמטיות.

ועדיין, לא ניתן לכונן סדר אזורי חדש בלי להשלים את משימת מיטוטו של חמאס והשמדת יכולותיו הצבאיות. לא ניתן יהיה לטאטא אל מתחת לשטיח "האינטגרציה האזורית" את עשרות או מאות הקילומטרים של המנהרות, את הנשק והיכולות הצבאיות שנותרו בשטח.

הפגיעה שישראל הסבה לחמאס היא אמנם כואבת, אבל לא בלתי הפיכה. "היכולת השירית" שלו יחד עם האחיזה העמוקה של חמאס בציבור יאפשרו לו להשתקם במהירות, בתמיכתן של ההנהגה בחו"ל, איראן ומדינות נוספות.

יש להניח כי במהלך ביקורו ישמע הנשיא טראמפ לפחות מצד חלק ממארחיו את הרעיון להפקיד את הניהול האזרחי של עזה בידי ועדות טכניות או גורמים אחרים שאינם מזוהים עם חמאס.

לא צריך להיות איש מודיעין כדי להבין שביחסי הכוחות הנוכחיים בעזה אין גורם שיוכל להחליף את חמאס בניהול האזרחי של הרצועה בלי הסכמתו.

חמאס ישלים עם דגם כזה רק אם יוכל להפעיל אותו כ"ממשלת בובות", שתאפשר את שליטתו מאחורי הקלעים ותספק חסות להתעצמותו הצבאית.

במקרה כזה ישראל תשלם פעמיים: לא רק שחמאס יתעאצס, אלא שהיא תתקשה לפעול נגד הממשל שיתן לכך את חסותו, פן תואשם על ידי הקהילה הבינלאומית בהכשלת המאמץ לבסס "חלופה שלטונית לחמאס".

לאחר טבח 7 באוקטובר תוצאת המלחמה בעזה הפכה להיות עניין קיומי לישראל. אויבים, ידידים ומתלבטים במערכת הבינלאומית ובמזרח התיכון מתבוננים במתרחש בעזה. תוצאות המלחמה יכתיבו במידה רבה את יחסם אלינו.

הבסת חמאס ויישום תוכניתו של הנשיא טראמפ להגירה מרצון של תושבי עזה הם שיחוללו את השינוי ההיסטורי לא רק ביחס לרצועת עזה, אלא בנוגע לכללי המשחק באזור כולו.

ישראל חתמה על הסכמי אברהם מתוך עוצמה. אסור שהמהלך עם סעודיה ייתפס כמוצא של כבוד בהיעדר ניצחון מובהק על חמאס. המלחמה הנמשכת ברצועת עזה מצטיירת כמשוכה מפני התקדמות המגעים עם סעודיה, אך אין היא חסם יחיד. אליה מתווספות סוגיות הגרעין האזרחי, הבטחת היתרון הצבאי האיכותי של ישראל והציפייה לפתיחתו של נתיב שיחות לפתרון מדיני של הסכסוך עם הפלשתינים, תוך התחשבות ביוזמה הסעודית.

בכל הקשור להצטיידותה של סעודיה ולהסכמי הביטחון עימה, כל עוד נשמר המעמד הייחודי של ישראל ויתרונה האיכותי ² איננו צריכים להתנגד.

בנושא הגרעין האזרחי ³ יש לראות בדאגה את ההתקפלות האמריקנית מהעמדה העקרונית להימנע ממתן יכולות גרעין אזרחיות. הפתרון לכך הוא הסדרים שיאפשרו לסעודיה העשרה על אדמת ארה"ב. התנגדות לדרישה הסעודית תבסס עמדה דומה גם ביחס לתביעותיה של איראן, שעימה מקיים הממשל האמריקני מו"מ בימים אלה.

אשר למו"מ עם הפלשתינים ⁴ צריך להיות ברור כי אין שום היתכנות להתקדמות בכיוונים שהרשות הפלשתינית מייחלת להם.

ברקע ⁵ מאבק הירושה

למי שיטען כי ישראל רק צריכה לומר את "המילים הנכונות", צריך להזכיר כי להצהרות יש תוקף ויש דינמיקה. ולא רק זאת, כל הישג מדיני לפלשתינים בתקופה זו ייזקף לזכות חמאס. יחד עם שיעורי התמיכה הגבוהים שלהם הוא זוכה בציבור הרחב, וכשברקע כבר ניטש מאבק הירושה על כיסאו של אבו מאזן, זה יסלול לארגון הטרור את הדרך להשתלט על הרש"פ גם ביו"ש.

וכל זאת, עוד לפני שעמדנו על חולשותיה ותחלואיה הקשים של הרשות הפלשתינית

לאחר המחיר הכבד שישראל שילמה ועודנה משלמת, הדרג המדיני לא רק רשאי אלא חייב לנקוט גישה מפוכחת, זהירה וחשדנית בעמדתו המדינית. ישראל צריכה לסמוך רק על עצמה ולהימנע מכניסה לתהליכים שיהיה קשה עד בלתי אפשרי לצאת מהם.

הסכם שלום וכינון נורמליזציה עם סעודיה הם יעדים חשובים מאוד לישראל והגשמה של שאיפתה החזונית לסיום הסכסוך הישראלי-ערבי, אך לא בכל מחיר! ישראל צריכה להגיע לכך מתוך עוצמה, לאחר הסרת האיום מעזה, הסדרת סוגיית הגרעין האזרחי ומתוך מדיניות מפוכחת וזהירה בסוגיה הפלשתינית.

פורסם בישראל היום, בתאריך 14.05.2025.